Почтову оплату зложено з гори гуртом.

Ч. 16. (144) Неділя, дня 16. квітня 1922. (Ціна 1. прим. 40 мп.) Рік IV.

УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС

політично-економічний орган.

Ціна примірника **25 м.** Чвертьрічна передплата разом з оплатою почт. в краю **300 м**; за границею разом з оплатою почт. **800** марок, поодиноке число **80 м** В Америці 2 дол. річно. Адреса Редакції і Адміністрації: Перемишль, вул. Побереже ч. 1.

ВОСКРЕСНЕ ІЗ МЕРТВИХ!

З того часу, як пробудився наш народ з довголітного сну, коли серед сильних потрясень та пожару революції неначе став із мертвих до нового життя, — кождорічне свято Великодня, як свято побіди Правди над Неправдою, Світла над Темнотою, Віри над Зневірою, викликає в нас нові почування, нові надії. Це свято нагадує всім, що стали умучені терпінням, або зневірились в боротьбі, що Ідея є безсмертна, що побіда Справедливости певна, коли тільки борці за Неї є неустрашимі. На сам спомин побіди Спасителя над товпою ворогів, фарисеїв і книжників грудь свобіднійше віддихає, а думка і надія золотими красками малює будучність і додає нових сил до боротьби за народнє право, за Волю, за побіду Справедливости.

І хоч сплюндровані наші міста, попалені села, хоч зрито, стратовано, скопано в часі хижацьких нападів ненаситних сусідів наші поля, — хоч замінено наш пишний рай у справжнє пекло, у якому скровавлений, томиться наш окайданений люд, — то надії в йому у воскресення його державности не вбито. Бо він вірить, що як воскрес Христос, воскресне і він із мертвих. Бо кожде свято Великодня нагадує йому, що Правда мусить побідити Неправду.

І в цей Великдень роздзвоняться дзвони стотисячголосним акордом по всій Україні. Озвуться ті з Собору св. Софії в Києві, що вітали колись вїзджаючих у славі гетьманів і ті з Лаври, цеї старої святині української держави, де криється приспана минула слава Української Землі і ті з катедри Св. Юра у столичному городі князя галицько-володимирської держави — Льва. Вижинними шляхами попливуть собі на зустріч, зіллються і зєднаються в безмежних просторох українського неба в оден гармонійний акорд. І не будуть в силі перешкодити цьому зєднанню граничні стовпи. Зєдиняться і вдарять у груди мас, що прийдуть у Великдень рано-вранці, на воскресну утреню. Маси ці знову побачать, що оден в них Храм, одна мова, одна молитва, одно бажання і оден біль. І не затишить, ані заборонить їм їх почувань поліція, ані чрезвичайка, ані сіґуранца!!!

Довкруги храмів старим звичаєм безвольних рабів — батьків збереться молодь на гагілки і заспіває болісну пісню неволі:

«Іде Іде Зельман,
Іде Іде його брат».

Сивоволосі діди заплачуть, коли нагадають минуле і порівняють його з сучасним станом. І тепер ключі нашого Храму в чужих руках! Ще й тепер пирують і тризнують вороги на тілі нашої Скровавленої Неньки!!!

Останний звук воскресних дзвонів Галицької Волости болючим відгомоном верне до Лаври, що задумана стелить вечірним смерком тінь смутку по Дніпровому березі. З зойком припаде до підземних льохів, де по народньому повірю спочиває останній вільний Запорожець і несміло поспитає, чи не настав вже слушний час, щоб рознести домовину, чи не настав день воскресення української державности.

Та не стане й не озветься, ані пробудиться ще на цей Великдень сплячий Запорожець. А пробудиться Він, коли запалає все небо України страшним пожаром, коли нетямущі вороги доведуть народ до гніву й розпуки, якої ще не знає страдальна історія України. А тоді «настане суд, заговорять і Дніпро і гори!» — як сказав Шевченко. І гнів цей прорве кордони, спалить граничні стовпи, що четвертують нашу Землю, а ясна з'ява Грядучої Волі зєднає всіх сварливих синів Одної Сімї в єдну, односердну громаду. Це буде Великдень Українського Народу, бо тоді воскресне його Держава!

УЛЯНА КРАВЧЕНКО.

* * *

Невжеж не віриш — щоб нова весна — завмерлий гай в зелений лист убрала... щоб сад дрімучий білим цвітом вкрила?

Вишневий сад рос перлинами в місячнім сяєві тремтячий — лиш казкою забутою тоді здається?

Не віриш більш, душе втомлена, щоби земля із криг закови скинути змогла... щоб зазвеніла золотом колосся?

Щоб на могилах, де тліють кости порозквітали ясні лілеї?

Щоб срібний гомін пісень соловевих і пчіл музика над безгоміням піль окровлених іще піднявся?

Щоби велику, Святу Руїну квітчастою мережкою рука природи ніжно прикрила?

Гадаєш, певно умерло Сонце і тьма на віки заволоділа...

Одначе йде Вона!

Хотяй її, ти, із за сліз не бачиш.

Іде весна!

І ти, душе, — що сумнівом втомлена — скнієш — вкрий очі віями — бо не достойна ти бачити краси життя нового.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Поклонники проміниого Дажбога — ви; що з тугою його ожидали — що вірили в день Воскресіння...., що трудом приспішили Відродження Свято.... ви в гору піднесіть серця!

— — — — — — — — — — — — — — — —

Своєю з'явою свідоцтво правді дає ряст білий, що на світанню заняв узгіря — мов стяг надії!

Вже і узлісся аметистом сяє... — се проліски із дивуванням в очах розквітають.... самі неначе смілістю своєю іздивовані... вони-ж дрібні так. у дни — коли ще в німій покорі всевладній Марі усьо піддане — зломили перші смерти закон.. оголосили сю благо-вість:

Новим життям наповняєсь земля!
Побідна, тиха йде весна!
А вколо неї
Струїв воркотання
І шум пісень...
В-около неї і щаста чар...
Ясная папороть в її руках...

АЛЕКСАНДЕР БАРВІНСЬКИЙ.

Новими шляхами до народної самостійности і незалежности.

Велика світова війна викликала цілковитий переворот в життю народів, зовсім захитала господарський і суспільний лад, помотала національно-політичні та державні відносини, і тому відродини українського народу вимагають великої праці на ріжних царинах народно-господарського розвитку і всесторонної обезпеки й захисту проти посягання та нахабности ріжних наших сусідів, лакомих на богаті з природи українські землі. Сі відносини вимагають, щоби наше суспільство вступило в змагання до народних відродин на нові шляхи, відповідні новітним потребам і відмінним від дотеперішних обставин вимогам, щоби добуло з посеред себе здорову силу до нової творчої праці, не оглядаючись на чужу поміч. Підвалини до того повинна покласти всенародна просвіта, рідна школа, збудована на реальних основах примінена до ріжнородних, всесторонних потреб життєвих народу, до його народно-господарського розвитку і зросту. Нові обставини, нові потреби й вимоги, нове життє вимагає нових шляхів, нових орудників і способів, якими можна довести народ до підєму із страшного занепаду, до нового розвитку і поступу, до самостійного народно-господарського, культурного й політичного відродження і самостійного, незалежного державного життя народу.

На жаль не тільки наше суспільство, котре приносить великі, значні жертви нав сенародну просвіту, на рідну школу, але й наше учительство, з дрібними виїмками не виявляє відповідно[illegible] вітним обставинам і потребам зрозуміння [illegible] повернення народного розвитку на нові шляхи. Ми все ще засновуємо ґімназії, а бодай їх суроґат, ґімназійні курси; цвіт женського покоління морочить собі голови і підриває своє здоровлє латиною і грекою, відбивається від родинно-господарського життя, а тільки дрібна частина кінчить університетські курси, котрими тільки виїмково може собі обезпечити самостійний прожиток. Мужеська молодіж громадно горнеться до ґімназий, велика єї часть перебивається з великим трудом до покінчення університету, у великій части правничих наук, котрі нині дають найменші вигляди на обезпеку прожитку і незалежности. Прихильники старих промощених шляхів боронять клясичного напряму і університетських наук, бо, кажуть, нам треба інтеліґенції, так начеб тільки дорогою ґімназії й університету можна осягнути інтеліґенцію! А не користуються прикладами інших культурних народів, котрі перестроюють свій культурний і національний розвиток відповідно новітним потребам і вимогам життя. Можнаб тут навести теперішні, новітні змагання до реформ наукової системи в Німеччині, в Австрії, Швеції й інших культурних народів. Але сим разом обмежуся згадкою про Болгар, нарід незвичайної практичної вдачі, що зумів в останних десятиліттях дійти до гарного розвитку, культурного і державного. Коли в 2-ій балканській війні нахабні сусіди довели Болгарію до страшного пораження і занепаду, зібралися передові їх мужі на нараду, якби двигнути нарід і к до давнійшої світлости. Очевидно, що основу підєму, по їх думці, мала дати всенародна освіта і шкільництво. І тоді постановили позасновувати ріжних катеґорий школи: техніку, реальні, промислові, ремісничі, рільничі і т. п. школи, але *ані одної ґімназії.* Наведу тут погляд знаменитого знавця середнього шкільництва, б. референта в міністерстві просвіти, пок. радн. Двора *Гуемера.* Коли я

Брат-Братови.

Повертаючи до цеї статті, поміщеної в 12 ч. «Укр. Голосу», я хотівби ще кілька слів додати на сторінках того самого часопису, в надії, що слова мої не будуть «гласом вопіющого во пустині».

В часі світової заверюхи тисячі наших людей, яких ця заверюха, чи то яко полонених, чи як воєнних заложників вирвала з рідного краю, найшлись на території бувшої Росії. Кождий хто бажав, а найшов спосіб, щоби остати на волі, дістав там притулок і кусник хліба, відповідно до свойого фахового знання. Тамошнє українське громадянство утворило громадянським шляхом комітети допомоги, так що богато наших людей в перших скрутних початках, а інколи й за весь час свойого пробування, були забезпечені. По упадку царської влади та в час, коли прийшла українсько-польська війна, опинились знов тисячі наших збігців за Збручем. І тут знов занялось ними тамошнє місцеве громадянство і приняло їх, як своїх братів,— як жертви війни. Сьогодня змінились відносини і ми маємо поміж собою тьму-тьменну збігців з України та Росії. Належиться, щоби віддячились ми добром за добро, хлібом за хліб.

Від двох літ стрічається на нашій землі збігців; всі вони ходять як блудні вівці, голодні і обдерті та шукають не дарового хліба, але праці та якогось можливого притулку. В лягерах, в обозах інтернованих є богато наших братів, а їх життє знає тільки той, хто сам був колинебудь інтернованим. Цього року дійшла до відома нашого загалу вістка, яка повинна була зморозити усіх своїм страхіттям. З кількох обозів донесли, що там люде замерзали на смерть. Ті, що ніби на волі живуть, терплять страшну нужду: буває, що вдасться їм деколи позичити пилку і сокиру, а що найважнійше дістати працю; останнім з'усиллям вичерпаних сил зароблять тоді на день, два, а відтак опять голодують. Діти збігців бідують з батьками, не мають змоги вчитись, жінки находяться просто в безвихідному положенню. Це все знати і не помогти, булоби непростимим, не лиш з національного боку, але й з боку людяности.

Требаби утворити комітети, про яких діяльність і істнуваннє наше громадянство булоб докладно повідомлене, а які сповнялиби обовязки бюр праці, зайнялибся збіркою жертв і їх розпреділеннєм та ввійшлиб в порозуміння з комітетами збігців.

Всякі натяки на схибленість політичної лінії політичних провідників наддніпрянської України, вже давно стали невмісні, а є лишень викрутом для тих людей, які за леда стебелинку хапаються, щоби себе перед власною совістю та ще більше перед світом виправдати, коли ні одної жертви не хочуть віддати на загальні цілі. Де люде гинуть з голоду, де чахотка та недоля десяткує наші національні на скрізь ряди, там натяки на схибленність політичної лінії щонайменш бездушні. Це свідчилоб про брак почування національної спільноти, яка одиноко ратує весь народ від загибелі. — М. Г-а.

До повисшої статті замічаємо, що перемиське жіноцтво з великою енерґією розпочало акцію „Брат-братови". На жаль, зі Львова і інших наших міст та сіл не чуємо нічого про подібну акцію жінок. — *Редакція.*

Наші „опікуни".

Часописи доносять, що Франція приготовляє нову виправу проти большевиків. А саме єї коштом мають бути узброєні вояки Вранґля і під його командою занялиб Одесу, а опісля і цілу Україну. В цій виправі бравби участь і український відділ під проводом ґен. Грекова. Коли вдасться прогнати большевиків з правобережної України, тоді вона перейде під окупацію Польщі і Румунії, які заведуть там свою адміністрацію та будуть орґанізувати українську, національну армію. Єї завданнєм буде очистити від большевиків лівобережну Україну. Переговори наших „опікунів", що хотять „спасти" Україну дійшли вже так далеко, що вони предложили двом визначним Українцям з Придніпрянщини, щоб приняли достоїнство „воєводів" волинського і подільського за Збручем".

З большевицьким ладом наш нарід не годиться і поборював їх та буде поборювати до того часу, доки большевики не признають Україні повного самоозначення, т. є. доки не передадуть владу на Україні законним заступникам українського народу. І це мусить статись, бо большевики зі своєю господаркою не можуть удержатись на Україні. Коли отже добровільно не признають Україні самоозначення, то будуть до цего приневолені. — Тому і на авантуру, яку підготовляє Франція, не можуть Українці згодитись та їй допомагати. Чому? Бо майже певним є, що та авантура скінчиться так само як і всі дотеперішні і наразить тільки український нарід на велитенські шкоди на майні і крови. А колиб навіть Вранґель і Греків заняли деякі українські землі, то це не булоб для них спасеннєм; ці землі перейшлиб „з під ринви на дощ" т. є. з під чужої большевицької окупації перейшлиб під окупацію Польщі і Румунії. Тому ліпше вже чекати, доки большевицька болячка не дозріє, бо тоді або сама трісне, або легко буде її розтяти.

Большевики знають дуже добре про приготовання Франції і хочуть їм протиділати. В тій цілі, як доносить „Гром. Вістник", вислали вони до Сх. Галичини аґітаторів, які волочаться по наших селах і бажають підготовити шкідливу акцію, що не годиться з теперішною лінією нашої політики. А шкідлива ця акція большевицьких аґітаторів тим, що її тільки й чекають наші „приятелі", аби оклеветати наш нарід перед заграницею, саме в часі ґенуенської конференції, де мусить бути порушена справа Сх. Галичини, а рівночасно заповнити тюрми нашими найсвідомішими людьми.

Супроти того наше громадянство повинно бути осторожним і не давати себе втягнути в криваву авантуру ані „опікунам", що криються під крила Франції, ані большевицьким апостолам.

При тій нагоді кілька слів про ґен. Грекова. Цей чоловік був у нас в Галичині дуже популярним, тай, признаючись до гріха і ми були його приклонниками. Своєю офензивою в р. 1919 він впрост очарував нас, так що ми були глухі на перестороги реальних політиків з Придніпрянщини. На жаль, їхні пророкування сповнились, бо показалось, що ми Галичане, не знали добре Грекова, котрий належить тепер до гурту запроданців, які за юдин гріш видають у Відні часопись „Україну". Вона має тільки одну ціль — вести огидну провокаторську роботу. Щоб наші читачі мали поняттє, якою підлою провокацією воює „Україна" проти наших політичних провідників, нехай послужить прикладом отсе місце з „України": „Підготовленнє орґанізації замаху на життє п. Пуанкаре, през. Масарика марш. Пілсудского і марш. Фоша переводиться тепер при участи Петрушевича". Так пишуть тільки подлі запроданці, провокатори.

Східна Галичина.

Галицьку справу порушено д. 7. марта в вашинґтонській палаті послів Конґресу. А саме посол Джордж Ґрегем з Пенсильванії виступив з промовою в обороні Сх. Галичини і предложив палаті послів таку резолюцію: „Палата послів Конґресу рішає звернутись до державного секретаря, щоб їй предложив, як на це дозволяє публичний інтерес, факти в справі окупації України і Сх. Галичини військами польської республики. Цю резолюцію ухвалила палата послів. Її надруковано і відіслано до комісії заграничних справ. Як доносять американські ґазети, цю резолюцію внесено на домаганнє Українців зі Сх. Галичини, які стали горожанами Америки.

На конференції в Ґенуї буде між спірними справами порушена теж справа Сх. Галичини. Тої самої думки є і італ. міністер Шанцер. Тому і делеґацію Уряду ЗОУНР чекає важка праця. Наше громадянство має повне довірє до неї, тимбільше, що на єї чолі стоїть досвідний політик Др. Кость Левицький, а в склад делеґації входять Др. Осип Назарук як політичний дорадник, Ал. Сероїчковський і Др. Найман, як фінансові дорадники.

По упадку австро-угорської монархії, розпорядила антанта, щоби звинено також державний австро-угорський банк, а його добро і довги роз-

---

зайшов до него в 90-их рр. з поручення бл. п. Еп. Чеховича в справі виєднання підмоги для б. женського ліцея в Перемишлі, сказав він мені: „Знаєте, се була щаслива думка, що там заложено ліцей, а не женську ґімназію, бо тут, у Відні, дійшли ми з женськими ґімназіями до сумних досвідів". Тимчасом в кілька літ опісля знехтовано сю щасливу думку і перестроєно ліцей в ґімназію. Правда, що тодішні ліцеї женські, хоч без латини і греки, давали висшу, гуманістичну освіту дівчатам, не випосажували їх управненнями до якогось самостійного становища в прилюднім життю, так, що значна часть ліцеальних матуристок доповняла ліцеальний іспит зрілости в учит. семінаріях, щоби осягнути учительську посаду. Алеж у 1907 р. покликана міністерством просвіти анкета для реформи женських ліцеїв, в котрій брав я також участь, подала важні і величні предлоги для перестрою ліцеїв і на сій основі міністерство видало новий орґанізаційний статут для ліцеїв, котрим по 6-річній науці додано три дворічні курси: народно-господарський, промисловий і торговельний. Відповідно своїй вдачі і здібностям могли ліцеантки переходити до одного з тих практичних курсів, котрі обезпечували їм незалежне становище і прожиток в суспільстві. В західних краях і у Відни введено в життє такі додаткові курси при ліцеях, міністерство просвіти прислало нормальний плян цк. галиц. Раді шк. кр. в р. 1913. одначе помимо мойого понаглювання вона не спромоглася ані перед війною, ані перед метаморфозою в кураторію ввести в життє сего пляну. Та хоч я з ріжними нашими чинниками педаґоґічними обговорював сю справу і дораджував покористуватися прикладом західних країв, ніхто не подумав навіть, щоби бодай теоретично обговорити пляни таких ліцеїв. Ба навіть, коли я, яко предсідник кураторії женської ґімназії СС. Василіянок, по думці Є. Е. Митрополита дораджував в сій ґімназії утворити ґімназійно-реальні відділи, деякі учителі впевняли, що без латини і греки не можна осягнути висшої гуманістичної освіти, а з реальних відділів і шкіл виходять тільки недоріки і до введення реалістичних відділів не дійшло.

Покличуся тут знов на повагу визначного німецького фільольоґа-гуманіста, Вольфа, котрий в N. Fr. Presse, у Відділі „Unterrichtsztg"[1]), в початках 80-их рр. XIX ст. про науку клясичної фільольоґії подав знамениту статтю, котра в очах звичайних фільольоґів, очевидно, видається єретичною. Виказавши, кілько часу вкладається в ґімназіях на науку латини і греки і до яких марних доходиться вислідів, виступив він з предлогою, щоби в ґімназіях розширено значно науку німецької мови (він говорив тільки про німецькі ґімназії), а подати у взірцевих перекладах не тільки вибір в лат. і грец. клясиків, але крім того і з англійських, французьких, італійських та іспанських, щось в роді антольоґії І. Scherr, „Bildersaal der Weltliteratur" і тим способом дійсно познакомити молодіж не тільки з духом староклясичних літератур, але й з духом новітних, европейських. Ся сміла, революційна гадка німецького гуманіста перегомоніла перед 40 роками без висліду, але сегодня, коли світова війна викликала такий переворот в життю народів і приневолила нас до взаємин із західно-европ. народами, ся гадка введена в життє малаби велике значіннє. А що ми не маємо і довго ще не мати мемо таких клясичних перекладів із світових літератур, як мають Німці (раджу всім цікавим переглянути і прочитати згадану в горі антольоґію Шера), тож у нас повинноб широке місце заняти наука німецької мови й літератури і дати спромогу молодіжи добре й основно опанувати не тільки сю мову і предмет, але й в німецьких перекладах пізнати клясичні твори світових літератур, а певно молодіж винеслаб більше зняя і зрозуміння клясичного духа, як з нинішньої науки латини і греки, котра зійшла до умового каліцтва.

Але побіч гуманістичних студій, котрі вимагають основної реформи, відповідної духови часу і новітним відносинам і потребам життя, повинні ми подбати про образованє нашої молодіжи мужеської і женської в реальнім напрямі, на основі котрого витворивбися у нас середній стан ремісників, промисловців, купців ітп., головно по містах, отже незалежне, освічене і *заводово вибразоване* міщанство. *Освічене і заводово вироблене селянство* (хліборобство) *і міщанство* ви-

[1]) На жаль не записав я собі числа і річника сеї часописи, але в біблотеках, мабуть навіть в Оссолінеум, можнаб її найти.

ділено між ті держави, які повстали на землях Австро-Угорщини. В отсій справі є інтересована також Сх. Галичина, як частина тоїж монархії. Тому і Уряд ЗОУНР вніс письмо до Репараційної Комісії в Парижі, щоб справа домагань Сх. Галичини до австро-угор. банку була уважана як справа окремої державної области, та щоб єї не лучено ні з т. зв. Західною Галичиною, ні взагалі з домаганнями Польщі. З тих причин Уряд ЗОУНР зажадав, щоб Сх. Галичина була заступлена окремим відпоручником антанти, до якої по думці сенжерменського договору належить тепер Сх. Галичина. Всякі маєткові вартости, що будуть виділені в користь Сх. Галичини мають бути окремо переховані як депозит Сх. Галичини — аж до часу вирішення єї державного становища.

Однак антанта не вислала окремого представника до заступства Сх. Галичини при ліквідації банку і Польща стала заступати інтереси Сх. Галичини. На устне представленнє в Репараційній Комісії в Парижі пояснено заступникови Уряду ЗОУНР, що вправді Польща виступає іменем Сх. Галичини перед ліквідаційною комісією банку, але отсе в нічім не пересуджує державного становища Сх. Галичини. — Наслідком сього вніс Уряд ЗОУНР до Репараційної Комісії в Парижі нотою з 6. марта ц. р. представленнє, в якім зазначено, що значна часть населення Сх. Галичини, спираючись на постанові 91. арт. сенжерменського договору, не піддалася розпорядкови тимчасової влади і не віддала паперових грошей австро-угорського банку до виміни на польські марки. Дальше зазначено, що з уваги на такий стан справи реґуляція валюти у Сх. Галичині може наступити аж по вирішенню державного становища цего краю. Отже населеннє Сх. Галичини, що тут не поносить ніякої вини, не може бути наражене на страту набутих прав до добра австро-угорського банку по думці арт. 206 сен-жерменського договору. Тому Уряд ЗОУНР жадає, щоб відложено справу виміни паперових грошей австро-угорського банку й реґуляції валюти у Сх. Галичині аж до часу остаточного вирішення державного становища сего краю і вислали до ліквідації австро-угорського банку окремого заступника, якийби беріг прав і інтересів населення Сх. Галичини. На це домаганнє Уряд ЗОУНР не дістав ще відповіди від Репараційної Комісії.

Поклик.

Що дасте найбіднішим — дасте самому Христові!
Два рази дає — хто скоро дає!

Дорогі сестри!

Чи думали Ви коли над тим, як то живеться не одній вдові, або сироті по нашім священику? Чи знана Вам є близше їх доля в часі нинішнього воєнного лихоліття, а хочби отсеї морозної зими? Людський язик за слабий, щоб вірно змалювати їх нуждение життя, а мороз іде по тілі, як дивитися на їх недолю. Бідують гірко, ті що бездітні, а як назвати життя тих, що лишились з 5-ма а й 6-ма малолітними, до праці неспосібними — в шкільному віці дітьми? Така вдова вже про себе цілком не дбає — але дітям — Виж хиба самі найкрасше се знаєте — всього треба: і поживи, обуви, одягу і книжок і шкільних приладів. А ніхто не скаже, звідки того всього набрати? А ту платня — ні „дар з ласки" аж 240 мп. місячно, поради, підмоги чи опіки ніякої ні звідки — самій журитись про всьо, все і всюди — вимоги житеві й пекучі — і страшні — отсе хліб насущний кождої вдови по священику! Не одній за життя мужа й не снилося, що можна так бідити й мучитися. На жаль — се дійсність, се факти. Можемо служити й іменами. Одна жінка по священику — навіть на ліпший парохії — сеї зими — на старі літа — серед морозів — мешкала в комірці, де складають дрова, а хлопчина — сирота, якого батько був дуже діяльним патріотом — покинув школу і пішов до господаря на село за пастуха до худоби, бо не було за що кінчити школу!!! Про інших й не згадуємо. До захистів принимають тільки воєнні сироти — для наших місця нема. Священичі гроші йшли і йдуть на ріжні цілі — а ми лишені на леді, гинемо і пухнемо з голоду.

Дорогі Сестри!!! Тямте, що се, що нині нам, завтра може бути Вам! Тож подайте нам тепер помічну руку і **вступайте всі як одна, в члени чистожіночого Комітету допомоги вдовам і сиротам по священиках,** щоб в'як найкоротшому часі придбати відповідні фонди, з яких би давано більші підмоги для найбільш потребуючих та отворено захист для наших сиріток. На разі узбирані гроші будуть ужиті на основання *жіночої кооперативи.* Нині орґанізуються всі стани і верстви суспільні, а ми будем стояти з заложеними руками! Ліпше пізно як ніколи! Хай кожда жінка священика і замужна дочка, хочби й за несвященика стане нашим членом. Одноразовий даток річний 3000 мп. можна сплачувати ратами. Добровільні датки приймаєся з подякою! Дорогі Сестри! Аґітуйте і збирайте датки при всякій нагоді (весілля, празники, імянини, свята) на наш Комітет! Хай жінки хоть раз подбають самі про себе і докажуть ділом, що доросли до нинішної хвилі зрівнання прав мущини з жінкою. Трохи доброї волі — а діло вдасться. В противнім разі проклянуть нас рідні діти і внуки, а історія напятнує нас як людей без серця, що не вміли подбати навіть про власну будучність. Тож ще раз кличемо: До діла!!! Вкладки, збірки і ріжні датки належить слати на руки скарбнички: **Е. Березовська, Станіславів Монюшки 5.** Станіславів, в марті 1922 р. КОМІТЕТ: *С. Вітошинська, М. Данишева, Ст. Аксентова, Е. Березовська, О. Павлюха, М. Матейкова, М. Дворянинова, Т. Мардировичева, Ст. Фіґолева, Л. Темницька.*

До Української Суспільности!

11. січня 1916. р. помер самітно в селі Погариска, равського повіту передчасно знівечений талант нашої літератури — Лесь Мартович. Його могила в селі Манастирку, що саме зрівнялася з землею, вимагає опіки так для зрозумілого піетизму, як і для памяти грядучим поколінням. Підписаний Комітет поклав собі задачу призбирати потрібний фонд і за него привести до ладу могилу Покійного письменника й поставити на ній гідний Його нагробний памятник. Збірка на це в однім повіті при теперішнім стані валюти і відповідно до нього вимірюваних датках на це не вистарчить. Тому звертаємося до всеї суспільности, з окрема до рідних, особисто або ідейно Покійному близьких людей, з прошенням надсилати жертви до Пов. Тов-а кредитового „Віра" в Раві руській. Про час відкриття памятника буде оповіщено в часописах. Всякі запити до Комітету адресувати до Володимира Котовського в Раві руській. Раваруська, д. 27. марта 1922. р. *Софія Карцивичева, Др. Іван Кунців, Корнило Целевич, Юрій Саноцький, Гілярій Гриневецький, Володимир Котовський, Степан Божик.*

творилоби сю несхитну підвалину, котра обезпечилаби добробит і независимість нашому народови. В нашім народі криються великі спосібности до мистецького ремесла, промислу, до технічних заводів, до торговлі і хліборобства (в найширших обсягах), але треба до того *заводового образовання,* котре молодіж повинна набувати поки-що за границею, бо таких шкіл у нас ще нема, або тільки в деяких галузях реальних наук. Тимчасом і тут у нас звичайно робиться все по дилєтантськи. Засновуємо н. пр. „Народну Гостинницю" і покликуємо, на єї директора чоловіка, котрий невміло провадив книгарню, засновуємо „Народну Торговлю" і на директорів покликуємо архітекта, ґімн. суплєнта і народ. учителя, з котрих оден тілько був крамарем, закладаємо банк і директором настановляємо адвокатського конципієнта, ітп. Або хочби на полі просвіти в теперішних часах: учителями одної ґімназії приватної є майже всі недокінчені слухачі університету, управителем одної прив. учит. семинарії є молодий чоловік, що скінчив 2 курси аґрономічної школи ітд.! Така робота не може довести до поважних і цінних успіхів, а хиба до партацтва, а гріш вложений на таке підприємство є змарнований. Тільки основна наука заводова може довести до умілости, а практика у взірцевих варстатах, заводах, витворнях і т. п. поважних інститутах заграничних може видати кадри солідних ремісників, промисловців, техніків, торговців, банковців і тп., котрі опісля з поворотом до краю і основанням власних заводів, зможуть діло повести дальше і виобразувати цілу верству, що стане підвалиною нашої економічної і народно-державної незалежности. Певно, що се вимагає великого вкладу грошевого, алеж і так вкладаємо ми вже міліони в ріжні заводи, підприємства, школи і тп., але сей великий вклад не приносить такого хісна, як колиб був уміло спожиткований. Не кажу вже про Японців, котрі посилали свою молодіж до Відня, Берліна ітп., але Серби, Словінці, Хорвати образували свою молодіж у ріжних напрямах і заводах за границею і тим способом витворили з низших верств суспільних поважних заводовців не тільки в науці, але й в реальних обсягах життя. Але із заграниці можна вернути неуком і партачем, наколи там не використаєся всего часу на пильну, сумлінну працю, а збиваєся байдаки. Erziehung zur Pflicht, Erziehung zur Tüchtigkeit, накликують Німці своє суспільство, а якже мало у нас можна подибати почуття обовязку, почуття виконати вложену на себе задачу сумлінно, точно і добре. Wir müssen umlernen, кличуть Німці нераз до свого суспільства, отже тим більше у нас потреба подумати про новітні відносини і потреби життя і до того примінити наші змагання і працю, а тоді зможемо довести до тривкої і поважної державности і незалежности нашого народу.

Памятайте про пресовий фонд „Укр. Голосу!",

Дід, баба і теля.

(Байка).

Жили собі і дід і баба
Спокійно, мирно у селі,
Неначе у раї.
Телятко гарне, хоч куди!
Перешукай, хоч де ходи,
Не найдеш друге, ні —
Собі на радість випасли.
Та все таки одного ранку
Ще до схід сонця, до сніданку,
Мало, чи з'ума не зійшли,
Велику сварку завели,
Кахикали, кихикали,
На все село крик підняли!
Посипались слова рясні:
Чи їм продать теля, чи ні?
Чи буде Богові милійш,
Коли карбованців зо три, не більш,
Чи ховане отсе телятко
Однесуть панотцеві гладко
За панахиду по собі?
Щоб ще не спорити з годину,
Покликали усю родину
На нараду...
„Карбованці несіть ви діду —
Кричать унуки — за панахиду!"
„Теля!" — Кричать жінки із заду.
Счинився крик, бійка і лайка
І лилась кров...
Здорова пайка
Досталась дідові і бабі знов!
Щоби отсе важке питання
Ще наче серця, до снідання
Рішить якось, — порадив хтось
Покликать всю громаду
На нараду...
Зійшлися всі старці і діти,
В глоті жінки почали мліти
І рад було усіх безліч.
А кождий свою раду
Вважав за ліпшу без прикладу.
Творились партії й програми,
Счинився крик: „Той проти нас, хто не йде з нами!",
Аж всіх прогнала темна ніч.
Оглянувсь дід по хаті
І мало, що не впав!...
Теля хтось вкрав!!!

О. Пв. Білозерський.

Дописи.

Лука, пов. Самбір. Після довгої перерви, за браком аматорських сил і інших причин, нарешті 26. березня відновив свою діяльність Драматичний Гурток в Луці, виставою „Мартин Боруля" комедією Ів. Тобилевича на 5 дій. В цій дописі не будемо писати критику гри поодиноких артистів, а підчеркнемо тільки ту енерґію, яку проявили члени Драм. Гуртка і чисто ідейний ґрунт обновленого Тва. Крім професорів тутешньої ґімназії (пп. Пасічник, Логинський, Урбан і Дмитричко) артистами-аматорами виступали люде від „плуга і серпа"; перший раз таким шляхом сіяли вони свідомість серед свого народу. Весь дохід призначено на місцеву ґімназію, яка дуже гарно розвивається, так що стає гордощами околиці. Хоч були хиби в першій спробі, але вони не злякають людей праці так само, як ні утиски, ні арешти не припинять надалі розвитку „Просвіти" в Луці. Молодих аматорів (Луцький П., Терлецька В., Коціївна О., Луцький Ів., Волощак, Чайківський, Терлецький В.,) гучно вітало численне зібрання громадян в невеликій салі ґімназії; багатьом вже не вистачило місця. В слідуючу неділю — молода „трупа" дає другу виставу в Дорожові. Енерґійному режісеру пр. Пасічнику і голові гуртка пр. Урбану, які красно справились зі своєю нелегкою задачею, всеж таки радилиб на будуче ставити більш патріотичні пєси, які ширилиб і поглиблювалиб свідомість серед нашого дорогого села. Л. Б.

Бережниця пов. Калуш. 26. марта ц. р. відновлено ту читальню „Просвіти". Вибрано новий Виділ, в склад якого увійшли: Прокіп Манелюк голова, Стефан Бедрій містоголова, Іван Мельничук касієр, Михайло Манелюк секретар, Стефан Мельничук бібліотекар. — Заступники Виділових: Іван Ґалій Андрія і Стефан Базюк. Контрольна комісія: Іван Манелюк, Іван Ґалій Симяна і Михайло Базюк Івана. Постановлено передплачувати часописі „Укр. Голос" і „Вперед". — Читальня — до часу опорожнення і відреставровання власного дому — міститься в домі Прокопа Манелюка, за що йому на цьому місці належиться подяка. — Пожаданим булоб, щоби давнійші члени більше інтересувалися, а нові горнулися особливо з молодіжи; а то й відновити аматорський кружок, вправляти хор і т. п. Вже крайня пора з дрімоти пробудитись!

З Буковини пишуть: Цими днями рознеслась вість, що румунське правительство, не питаючись зовсім Консисторії в Станіславові, утворило гр. кат. дієцезію на Буковині, незалежну від Станіславова. Управителем цієї нової „дієцезії" іменовано гр. кат. пароха в Сереті. — Думаємо, що цей факт не представляється так трагічно,

як нам видається. Бо нова дієцезія мусить мати свого епископа, капітулу, консисторію і семинар духовний, які то справи мусить Румунія полагодити в дипльоматичній дорозі з Ап. Престолом в Римі.

Гійсько, пов. Добромиль — може служити прикладом, до чого можна допровадити спільною працею цілої громади. В неділю 19. III., по Службі Божій, в часі якої співав хор, котрого позавидувалоби не одно повітове місто, посвячено нововідбудовану „Народну хату" та отворено святочно спілку: „Згода", котра зєдинює в собі майже ціле село і виказала протягом ледви 20 днів 750.000 Мп. обороту. Вечером цего дня відбувся концерт в честь Тараса Шевченка з прегарною програмою, а дохід з концерту призначено на памятник для поляглих за волю України, на котрий вже закуплено чудову таблицю роботи арт. малярки п. О. Кульчицької. Честь такому парохови, що веде провід у сьому ділі! Честь його памяти. — Очевидець.

Новосілка (повіт Підгайці.) З відновленнем Читальні „Просвіти" в жовтни м. р. зачинає відновлятися і просвітне життя в Новосілці. Виділ Читальні зараз-же в перших днях зібрав чимало книжок між тутешньою інтелігенцією, запренумерував усі укр. часописи. Уложив цикль популярних відчитів з ріжних областей знання. П. Василь Камянський упр. тут. школи виголосив в кількох викладах в незвичайно цікавий і приступний спосіб о лічению худоби. Бажанням тут. села є освовання кооперативи. О. Дурбак поучив, як належить братися до діла, та цікаво пояснив ціль і історію кооперативи. Зацікавленне було велике. Виділ спровадив статути і старається діло довести до кінця, однак стрічається з велакими перешкодами: брак льокалю, та фахових, компетентних людей. Шкода, що в Підгайцях і досі нема кооперативи, хоч давнійше була, нележалоб її лиш відновити і людей чимало там найдеться з потрібним образованнєм, а то в Новосілці відповідне булоб заснувати лиш єї філію. При Читальні завязався "Аматорський Кружок", який щиро взявся до роботи. Побажатиб тільки, щоби в праці не уставав. В січни виставлено: „Заручини по смерти, в лютім два рази „Ой не ходи Грицю" і „За сиротою, бог з калитою". Дохід з вистав ледви, що покриває видатки а це іза браку відповідного льокалю (вистави відбулись в стодолі о. Апол. Осадци, навіть в найбільші морози) як рівнож тому, що крім молоді, та кількох свідоміиших селян, ніхто не інтересується виставами. При так поганих відносинах не можливо булоб дати ані одної вистави, але завдяки п. Камінського, який дарував Читальні свою хату, що правда тісненька і по дни відбувається наука — але є де зійтись на проби, та промістити бібльотеку. Рівнож подарував гарні декорації і чимало книжочок і за так великі дари складає Йому Читальня сердешну дяку.

Замітне є зацікавленнєм книжкою, яке зростає з дня на день, так що тепер треба три рази в тиждень повичати. Вже дається відчувати брак нових книжок та на жаль доходи малі, і годі щось більше купити. Тепер числить бібьлотека до 300 книжочок, яку взірцево провадить п. С. Лотоцький місцевий учитель. В лютім відбувся концерт „Просвіти". Голова Читальні о. Осадца доложив усіх старань, щоб концерт випав величаво. Хорові кусники були гарно підготовлені і дібрані, як також і ціла програма. Дохід з концерту вислано на „Дар Просвіти". Читальня занялася також колядами на „Рідну Школу" — зібрано около 20.000 Мк. чи не найбільше з усіх сіл Підгаєччини.

Бучач. Дня 11 марта дали хлопці з Інституту, при монастирв О.О. Василіян концерти в честь Т. Шевченка. В програму входили музичні продукції (тамбуріцова орхестра), хор, деклямації та руханкові вправи. Любо було дивитись, як малі сирітки віддавали деклямації з чуттєм, та як скорі поступи поробили вони в музиці, бож інструменти дістали в грудни, а вже в Різдвяні свята в церкві відограли що дня цикль колядок, та виступали на концерті. За цілий зимовий час 5 представлень та 3 концерти: доволі досить на такі молоденькі сили, бо і низшу гімназію ведуть для них у себе О.О. Василіяне, то і не богато часу лишаєсь поза наукою. Подивляти треба інтензивну працю ОО. професорів в школі та директора о. Бобрецького, хотяй клясифікують „густим решетом"; полови проте не лишаєсь. Загал учеників отримав свідоцтва з добрим поступом, та у кождій клясі ще було по кілька відзначаючих. Науку рисунків дає о. Полішко, та богато мозольної праці вкладає о. Манько для науки музики і співу. Коли давнійше може з причини невідрадних відносин виглядали хлопці анемічно, то за часів тепершного Ігуменату (о. Решетило) виглядають гарно і здорово. Хотяй досить труду, здоровля та коштів, вкладають в захисти О.О. Василіяне, то однак находяться одиниці, котрі закидують їм, що дармоїдів (т. є. сиріт в захисті) годують?" По великім світовім катаклізмі всіх народів, люде доброї волі взялись за ратоване тих найбіднійших з бідних, тих маленьких невинних сиріток; Митр. Шептицький складає для них княжі дари, о. Лициняк, інтелігенція, всі три епархіяльні сир. комітети, та наше духовенство і селяне спомагають матеріяльно і морально сирітські захисти по словам Великого Учителя: „А хто прийме одно з дітей малих — мене прийме". Коли так сміє говорити людина, що має претенсію називати себе Українцем, та брати участь, в життю а навіть в українських товариствах (яко „Paradebauer") то є се більше як злочином, більше як підлістю. Такі осібняки подібні малому сотворіню, що то в підручнику природничім називаються „die Bereenwanze" на селі зове їх народ смердюхами, і куди він не перелізе, лишає по собі гидку вонь, що овочі стають ся нескусні. Таких смердюхів в нашій суспільности доволі, має їх майже кожде село та місто, тільки їх роботи, щоб плюгавити все, що ідейне, взнеслє святе та благородне. Здається їм в їх бідних мозках, що потрафилиб навіть державою кермувати, а до чого лиш діткнуться, зараз шукають особистої наживи, сплюгавлять все, лишаючи по собі поганий спомин. Як золото обкидане болотом не тратить на вартости і блеску, так справам гуманним, як і людям праці не шкодить болото, з уст поганих „смердюхів". Золото останеться все золотом, а смердюх — смердюхом. — Л. Кіндибалюк.

ЩО ЧУВАТИ В СВІТІ?

Конференція в Ґенуї розпочалася у великий вівторок. Большевики в переїзді через Німеччину задержалися довше в Берліні і нараджувалися з німецьким правительством. З того треба догадуватись, що в деяких справах Німеччина і Росія будуть спільно виступати і взаїмно собі помагати. Щож до успіху цеї першої по війні міжнародної конференції — то оден з німецьких делеґатів до Ґенуї так висловився: Успіх конференції в Ґенуї залежить від Льойда Джорджа. Коли він там скаже, що треба основно змінити дотеперішну політику, якщо Европа має бути вратована, то конференція буде мати успіх. Колиж Льойд Джордж не буде енерґічний, то конференція буде безуспішна. — Які заміри Льойда Джорджа — це покищо загадка. Він вправді виголосив минулого тижня мову, але її всіляко толкують. Саме й тим відзначаються великі дипльомати, що говорять загадково. Таку саму загадкову відповідь дістав і польський міністер Скірмунт, який поїхав до Анґлії в справі закріплення східних границь Польщі. Ця відповідь мабуть не вдоволила Скірмунта, бо він, як доносять польські ґазети, „перестерігає" в одній анґлійській ґазеті Льойда Джорджа, аби він не розпочинав на конференції нічого такого, що Франції не подобається, бо розгнівана Франція опустить конференцію і вона не відбудеться. Мовляв — не зачіпай мене, бо моя мама вибють тебе.

Цісаря Карла похорено 5. квітня провізорично на Мадейрі. Його тлінні останки будуть перевезені або до Відня, або до Будапешту. Та це залежне є від згоди держав антанти і Австрії зглядно Мадярщини. У Будапешті на вістку про смерть оголошено народню жалобу і відправлено поминальні богослуження. Так само і у Відні монархісти уладили богослуження. Всі ґазети посвятили Покійникови довші згадки, в яких підносять, що він не був винним того страшного пожару, який знищив Европу. Навпаки — він старався навязати мирові переговори, але був немічним супроти німецького цісаря. Зазначують ґазети також його добрі заміри, які однак не вмів він перевести в діло через брак досвіду і через перепони двораків, в яких руках був він густо-часто мячем. Безперечно бажав він теж, щоби і наш народ заняв серед народів Австрії таке становище, яке йому належалося. Треба признати, що цісар Карло перший з австрійських монархів відносився свідомо до нашої національної ідеї і опікувався січовим стрілецтвом, що було виразом цеї ідеї підчас світової війни. Однак, як вище згадано, не мав він енерґії, щоб ставити опір нашим ворогам, які за часів пановання Франц-Йосифа мали великий вплив в державі. Тому і деякі його некорисні рішення в справі наших стрільців треба приписати ворожим інтриґам та клеветам. Та якби воно й не було, одвічальність за вчинки цісаря паде на него самого. Але блудити — це людська річ. Блудив і цісар Карло. Це тільки можна сказати тепер над його гробом. Це буде годитись вповні і з тим, що писалось у нас про цісаря за його володіння.

В Будапешті партійна боротьба ведеться

Целібат.

Мусить то справа женитьби нашого клира бути дійсно великої ваги, коли так захоплює і противників і прихильників. І добре є для обох сторін вивести її трошки на світло — жаль лишень, що навіть поважнійша допись оборонця целібату Дра Івана Лятишевського в 10, 11 і 13 числах „Укр. Голосу" не вільна від тої тенденції, що наш мужик висловлює словами: „Говори, Климе, най твоє не гине." Бо щоби добирав хто арґументів з під самих зір, то правдою остане одно: Великі люде припоручали безженство як *раду* — малі люде намагаються накинути його як *примус*.

Малим людям йде на поміч Др. Л. і каже, що оборонці нетільки повинні були виказати, як то український народ завдяки нещасному клирови прийшов до здобутків на полі чисто релігійного життя. Та чи знання правд віри, розцвіт релігійних орґанізацій, то-що, привязані взагалі до женитьби, або безженства? Се-ж вислід тільки *праці*, а праця залежна від талану й ревности. — Чи може безженний найде більше часу на працю в парохії? Може в місті. Хто знає село і нинішні господарські відносини, той знає добре, що целебс мусівби тут сам від рана до ночи ходити не тільки за кождим наймитом, а й за кождою куркою. Інакше не побачить яйця ніколи. Буде парохія, буде ґрунт, але зїсти не буде що. Добра половина праці в парохії припадає на заслугу дружини, яка своєю муравлиною пильністю дома уможливляє мужови працю поза домом.

Др. І. Л. відмовляє слушности дописі в 4 і 5 ч., бо ніби то автор не показав там, як то семейне життя загалу нашого духовенства причинилося до його освячення, як священичі сімї є взором християнського життя для громади через захований посту, святочних днів, участи в богослуженнях і т. д. Та чи це не виходить само з дописі в ч. 5. „Укр. Голосу" А коли й не все там доведене як бажавби Др. І. Л., то це не докав, що того всего у жонатого клиру нема? Це-ж не студія, а допись. Та в тім то й річ, що Др. І. Л. ті прикмети у наших сімях *виключає* — так дуже, що ризикує навіть твердження: „Се булиб стійкі арґументи, які з'умілиби переконати і найбільшого ворога женитьби духовенства." І в тім його похибка.

Бо колиб навіть тут і там сини священика — скажім — не дописали, то чи це доказ що повисших чеснот у загалу нема? То натяк „Укр. Голосу" на це, що з целебсів станісл. епархії ледви часть варт пошани, це „очернення безженного клиру", а виключення у женатого клиру високих релігійно-моральних і громадянських чеснот, це не очернення?!

А хто-ж є нині дійсним патроном церкви, як не родина священика? Що звеселяє вірних, чим росте їх душа, як не появою їмості у тих сталях, де колись засідали колятори? Чия рука припадить біля, спече просфори, вишиє взорами обруси, пристроїть престіл, як не рука дружини, або доньки священика? Як що ладу декуди замало, то верніть нам шляхту! Якщо є ріжниця між костелами і церквами, то оглянътеся найперше по захристіях декотрих катедральних храмів де необмеженими господарями целебси. Як що декуди й не все у початках іде гладко, то звичайно там, де — не у гнів нікому — ані священик, ані його подруга не з священичого роду.

Перед 25 літами жена равського маршалка Ф. Єнджейовича сказала мені в очі: Колиб ми були в своїм часі мали ліпший розум і не спихали вашого духовенства на лісничівки та економії, а пригорнули як шляхту, то нині про Русь не булоби чутки." Пересадила. Але якуж велику вагу привязують противники до нашого духовенства! І свою стару похибку йдуть направляти новими методами, і всілякими дорогами форсують у нас целібат — та так спритно, що наші прихильники целібату присяглиб, що це їх власна думка, а не ОО. Єзуїтів. Бо й яка доля жде безженного священика на селі? Колиб він був високо інтеліґентний, то ще мігби до часу держатися сяк-так молитвословом, книжкою, власним мозком. А так в браку родини й своїх інтеліґентів, він має до вибору [illegible] дві дороги: або потонути в мужицькому [illegible] на все махнути рукою, або опертися о чужий, звичайно ворожий двір, і поволи, але певно помагати плести на свій народ петлю. Бо теорія щось іншого, а практика щось іншого: Бо ідея не знає компромісу; але життя зложене з самих компромісів.

Чи може нашими родинами гіршаться? Ні! Спитайте жонатих військових куратів, що їх служ[illegible]зила по ріжних закутинах держави. Вони щ[illegible]ав стрічали інші військові круги: висші офіцери бували звичайно Німці, які ще найменше чували про жонатого катол. священика. Та всі вони відносилися до тих куратів все з симпатією і виражалися про жонатий клир з найбільшим признанням. Курати бували з жінками по ґалеріях образів, музеях, театрах, офіцирських столівнях і де лиш лучалася нагода, і нігде ні сліду згіршення. Навпаки — всюди стрічала їх виява поважання. Несвідомому Німцеви вистарчало двома словами пояснити, що ми Українці-католики й женитьба наш старий привілей, щоб Німець, склонився перед вами з почестю й закликав: Grossartig!

Чи можна поминути цю прислугу, яку священича родина віддала нашій справі в богатьох парохіях в часі інвазії? Спитайте Талєргофців, а почуєте, як їх жінки серед сліз і горя обстоювали за стадом своїх мужів, як боронили церкви, як ховали перед цікавим оком святощі та закопували

дуже дикими і нелюдяними способами. Оноді демократична партія уладила бенкет, в якім взяло участь около 600 людей. Коли розпочався бенкет, вибухла пекельна машина, яку уставили біля печі противники демократичної партії. Наслідки вибуху були страшні. Одна стіна салі, де відбувався бенкет, завалилась, а ціла обстанова салі знищена. Деякі учасники бенкету згинули на місци, а богато є тяжко ранених. Інші так налякались, що скакали з вікон першого поверху, або в дикім переляку втікали. — Як бачимо, поганий це вчинок і можливий хіба в Мадярів, які під покришкою европейської культури задержали давне дикунство. Бо колиб Мадяри вчинили такий замах проти своїх гнобителів, то можнаб ще їх вчинок зрозуміти, але підкладати пекельну машину на своїх братів, що мають іңші переконання політичні — це вчинок гидкий, це братовбійство, яке можливе тільки в дикунів. Але й дикуни всеж таки вище стоять від Мадярів, бо вони не знають пекельних машин, а Мадяри мордують відразу багато братів. — Наші люде знають добре вдачу Мадярів, тому і гидкий вчинок в Будапешті не буде для них несподіванкою.

Румуни не далеко відбігли від Мадярів. Зі своїми противниками політичними боряться вони так само як і Мадяри, з тою тільки ріжницею, що всіх противників своїх арештують і як комуністів, судять „по закону“. От від січня відбувається в Букарешті величезна розправа проти 270 комуністів, в тім числі багато жінок, а навіть дітей. Обжаловується їх за приналежність до тайної комуністичної орґанізації. Як виглядає та розправа, можна собі представити з того, що сам акт обжаловання читано 8 днів, а до розправи покликано 1500 свідків. Процес потреває пів року. Та вже тепер показується, що більша половина обжалованих є зовсім невинна. Їх арештовано і обжаловано на підставі анонімних (безіменних) донесень. От такий то лад в Румунії і їх побратимів.

ВСЯЧИНА.

Зі Світлим Празником Воскресення Христового шлемо нашим передплатникам, читачам і прихильникам щирі бажання найкращих свят та здоровимо їх староукраїнським: „Христос Воскрес“!

Наших передплатників просимо відворотною почтою надіслати передпладу за II. квартал. Слідуюче число вишлемо тільки тим, що надіслали передплату.

В нинішнім числі містимо половину статті о. Т. Савойки: „Целібат“. Друга часть статті піде до слідуючого числа. Ми вже заявили, що з деякими місцями цієї статті не годимось. На тім, думаємо, полєміка вичерпала вже всі арґументи і тому на цю тему вже не будемо містити статтей, бо обєм нашого часопису на те не дозволяє.

Польські ґазети оповіщують отсе: „Rusini z Małopolski mają na Pomorzu wszelkie prawa obywateli polskich i mogą tamże nabyć za naszem pośrednictwem wszelkiego rodzaju objekta ziemskie i miejskie, gospodarstwa rolne, domy, interesy i t. p. Bliższych informacyj udzieli „Hermes“, dom komisowo-handlowy Wzbrzeżno Pomorze—Радуйся „Rusinie!“ — маєш „prawa obywateli polskich“ на Поморю.

В справі забезпечення долі вдів і сиріт по гр. к. священиках в своїм деканаті рішили Всч. О.О. Лішинського деканату на своїх послідних зборах деканальних 9. III. ц. р. відступити їм дохід з винайму десятої части ерекц. ґрунтів, що повинно принести около 200 тисяч Мк. для 4 вдів з сиротами; все більше ніж 1200 Мк! з вд. сир. фонду. На будову-ж дому для вдів і сиріт свящ. рішили Отці щорічно складати найменше до 1000 Мк. (се гірський деканат) аж до переведення сего наміру в діло.

Свящ. М. Д.

Рідна Школа в Перемишлі (Кружок Укр. Педаґоґічного Товариства) звертається до усіх людий доброї волі, яким залежить на ратованню шкільної дітвори від винародовлення, з прошенєм о поміч. Товариство удержує своїми фондами народню і виділову школу ім. М. Шашкевича, до якої учащає парусот міських дітий, якіби без тої школи для народа безсумніву пропали. Уряд польський дає пять сил учительських, натомісць три сили учительські оплачує Товариство, даючи крім того для школи льокаль, опал, світло, услугу і усю обстанову, причім мусить ще з своїх фондів платити усякі адаптації в будинку шкільнім і усякі направи. Крім того взяло Товариство на себе удержаннє народної школи на Вовчім коло Перемишля. До тепер стояла школа майже виключно датками Зборів учительських укр. мужеської і жіночої ґімназії, уч. семінарії, молоді шкільної і українських урядників. З сіл напливало дуже мало жертв, священство не дає майже нічого, міщанство так само, а робітництво, яке спершу до Рідної Школи відносилось з подиву гідною сердечністю, тепер від неї бокує. Вислід такий, що в касі починає бути пусто і хто зна, чи вистане на виплату платень.— При наближаючихся Святах проситься усіх памятати на Рідну Школу в Перемишлі. Датки проситься слати на руки проф. П. Волянського в укр. ґімназії в Перемишлі. О скількиби хто посилав датки через „Укр. Голос“, проситься зазначити виразно, що це для Р. Ш. в Перемишлі, позаяк Адміністрація У. Г. посередничить також в збиранню датків на Р. Ш. у Львові.

Роман Гамчикевич, голова.

Судове слідство проти усіх пятьох учеників тут. укр. ґімназії арештованих державною Поліцією в лютім ц. р. буцімто за збещеннє знамени Польської Держави зістало остаточно цілком припинене (ореченнє тут. Суду Окружного з 28/3 1922 ч. 221/21. Підписано: Суддя слідчий Саганек). Учеників усім без потреби держано через сімнайцять днів в тюрмі разом з бандитами і злодюгами. Поліція аж надто добре знала, що з своїм донесеннєм в Суді не остоїться, та ця свідомість цілком її не спинювала від арештовання невинних учеників. Натомісць безліч бандитів ходить собі безпечно по місті. Що правда, арештованнє таких „панів“, це не така вже проста річ, як арештованнє ученика. Тут можна вже часом і де чого доробитись.

Виділ Бурси ім. св. О. Николая в Перемишлі, звертається до усіх родичів, які мають синів приміщених в *Бурсі зглядно в Інституті ґімназійнім* з прошеннєм о точне плаченнє умовленої належности, бо інакше наражають обі інституції на дуже тяжкі прикрости і доскульні страти грошеві. Залеглости в Інституті прим. переступають часто суму пів міліона марок, тож і не дивниця, що Управі тяжко повязати кінці з собою, а треба узглянити, що о кредит тепер дуже тяжко, а наколи його і дістанеться, то під такими умовинами, що ліпше з нього не користати. Може тих пару стрічок отямить людей, які навіть і не думають про те, що своєю неточністю руйнують свою інституцію. — *Роман Гамчикевич*, голова.

Управа Інституту вдів і сиріт по священиках просить Всч. Духовенство, щоби при нагоді великодних свят зволило памятати на незавидну долю вдів і сиріт по священиках і занялося збіркою жертв на надзвичайну підмогу для них, а особливо для найбідніщих, щоб з голоду марно не загибали.

До Українців всіх земель! Наближається Свято Христового Воскресення. Це Свято весни, життя і волі мають зустрічати в неволі ті, що боролися за волю і щастя нашої Батьківщини.—*Українські козаки за дротами.* Забути в це свято козака — все одно, що забути рідну Неньку Україну, за яку він поклав своє життє, і тому всякий мусить надіслати *Писанку Козакові на Свята.*

Всі пожертви на крашанку Українському Козакові Головна Управа Укр. Червоного Хреста просить надсилати по адресі: Тарнів, Готель Брістоль п. Грицькові Довженкові.

На дім для священичих вдів і сиріт жертвували в марках: О. О. Гура Т. 500, Феціца М. 3000, Жук М. 500, Федев І. 1000, Богуський І. 1000, Андрейчик П. 2000 Фартух В. 3000, Козій К. 1000, п. Козій Ю. 1000, Заяць Т. 3000, Яремкевич Ю. 500, Татомир 1000, Ольшанський В. 2000, Зрада Т. 1000, Рабій Ф. 1000, Самбірська церков 1000, п. Ґоцька М 1000, Шумський Л. 1000, Отто І. 100, Різниця в Самборі 15000, Граб В. 1000, Ґаблиньский П. 300, Гичко М. 500, Колодій С. 1000, Сенишин І. 3000, Клюфас І. 510 п. Слонська 1000, Кобрин А. 4000, Саєвич Й. 2000, Скасків Й. 500, Дмитраш І. 2000, Паславский М. 500, Цегелик І. 1000, Данилів В. 1000, Папп О. 2000, Парохіяне з Краківця 2500, Метелля С. 5000, п. Круцькова О. 1000, Калимон Г. 1000, Паньковский І. 1000, Давидович Є. 1000, Поляньский І. 2000, Сороковский С. 1000, Фенич І. 1000, Преслопский Р. 1000, Дороцкий М. 1000, Сембратович А. 2500. Ґела І. 1000, Хиляк Й. 1000, Гринчук І. 1000, Венгринович Є. 1000, Смолинський В. 1000, Гадзевич О. 1000, Козловский В. 1000 Возняк Є. 1000, Скварко І. 1000 Матіяс І. 2000, А. і Д. Козенка 400, Лесак І. 3000, Заєць, І. 1000, обліґ. Кор. 500, п. Обшанский П. 500, п. Дуда В. 500, Демцьо М. 1000, Лаврецький А. 1000, Гарасимчук П. 1000, Круцько А. 1000, Мохнацький В. 3000.

Через Адм. Укр. Гол. зложили в марках: На си

метрики, як турбувалися впровадженими вже подекуди до церкви орґанами, як нічю на пяте село посилали власні коні по священика, щоб лиш не дописав рахунок: „знищу пастиря, і розбігнеться стадо». І ті жінки малиб бути перепоною в діяльности мужів?

А чи брав хто з прихильників примусового безженства під розвагу родинне життя клиру як морально-педаґоґічний чинник? Мабуть ні. А преці в части вже й перед війною (пор. закон Мальтуса в деяких краях), а головно в наслідок війни, родинне життя по містах, родинна мораль, святість подружа, потерпіли впрост катастрофу. (Для відомости Дра Ів. Лят. хай скажеться, що родина священика приступає до св. причащання там, де сповідається). Нині щирий світський інтеліґент каже голосно: Коли вязатися слюбом, то хиба ще у священичій родині. Чи-ж ми такий дужий народ, щоб з легким серцем позбувати ся цього огнища родинних чеснот?

А чи не бачимо, як завдяки священичим родинам (говорю все на загал) на очах підіймається культура села? Інститутка, ґімназістка, академік —хай вони тільки перейдуться селом, хай лиш раз в рік заспівають рідну пісню, покажуться в читальні, на сцені, чи в якім сокільськім святі, то в народа росте душа, прокидається новий світогляд. Заберіть священичу родину, а село заросте бурьяном. Порівнання з европейськими народами тут ні-при-чім. Там у кождому селі є десятки інтеліґентів, які ведуть усю культурну роботу, а священикам полишається захристія. У нас верства інтеліґенції така ще тонесенька, що на люксус безженства клиру ми ще довгі часи позволити собі не можемо.

Та ще одно треба сказати. В священичих домах виробилося патріярхальне життя. Тут з роду в рід плекаються звичаї, перекази, світогляд, гордощі, *традиция*. А традиція — при пошані для авторитету — це основа народної будови. Це наше завтра. Нема традиції — нема завдатку на самостійне життя. Бо коли хто думає, що він творить державність, коли валить цю старину, то ошибається гірко. І жаден інший стан не заступить тут так добре духовенства, бо ніде нема такого посвячення, такого автономічного вироблення і такого — скажім — заздрісного дороження родовими цінностями, як у священичих сімях.

Розіпніть мене, а я таки мушу сказати, що думаю: Наш мужик не є хам, але його діти інтеліґенти здебільшого хами. Бідний ученик VII. кл. принятий до перемиського, головно на кишени священиків опертого, ґімназійного Інституту на ціле утриманнє без ніякої заплати а лиш з тим, щоб у вільних хвилях помагав в науці менше спосібним, запитаний настоятелем, чому занедбує свої обовязки, відповідає грубо: „Воо, я буду на попівські діти працювати?!“ Ось вам зразковий мужицький син! З священичої родини такий тип не вийде. Хай глумлять собі невиглаєки з ролі жонатого клира, як їм любо, то правдою остане, що той клир дає свому народови найкращу частину інтеліґенції. І можна, здається, сказати, що й поведення декотрого владики булоби може відмінне, якби він походив з поважаної священичої сімї, де кілька поколінь складалося на уформовання світогляду. Бо, хоч як бунтується наше демократичне серце на вість, що цісар Франц Йосиф І. після зради Редля запорядив, щоб до ґенерального штабу не приймати на будуче нікого, хто не шляхтич, то той запоряд можна таки, хоч не оправдати, то зрозуміти. Минаються трони, герби, привілеї, але шляхоцтво духа мусить остати. Мусить остати те щось, до чого тихо рветься душа, хоч на словах кажеться: наплювать! І те шляхоцтво духа не чуже священичим сімям.

І оден жаль мають тут священичі сімї до нинішних епископських Ординаріятів, а саме, що ті Ординаріяти не уважають, з ким їх богослови женяться, хоч до цього покликані церковними законами. „Повинен епископ бути бездоганним, *одної жінки муж...*“ (тим. І. 3, 2), тоб то муж такої людини, що не осоромилася неповздержанням не видавалася, повдовівши, знова замуж, а лише оден раз була жінкою. Так здалоб ся, щоби й жінка презвітера була трохи відповідна. А то нині лучається, що [illegible]вчина з малою освітою і домашним вихованнє[illegible], [illegible]вши їмостею, має — впрочім слушно — претенсії, яких священичі сімї, що дивляться на світ під кутом традиції, заспокоїти не в силі. Так не булоб мо[illegible] й зле, в деяких случаях завести цензус образования... Та тут вилазить знова інша болячка: Донька священика небогата і не з особлившим образованнєм, каже нині голосно, що волить іти замуж за народного учителя, ніж за пит[illegible] Це поява симптоматична і свідчилаб, що воно [illegible] стороні деяких богословів — не у гнів їм — щось не теє...

Др. Ів. Лят. каже, що завдяки безженству, клир на заході виказує величезні здобутки. Так, ми останні були в Австрії. Але не дивімся на світ з вікна! Праця безженного клира на Угорщині мене не одушевила. На Заході поставлена ліпше, та — по перше — скрізь вона залежна таки не від целібату, а від *індівідуальности* працівників. [Хто то не бачив нпр. як симпатичний епископ у Форальберзі, Др. Вайц, пише сам на машині, як цікавиться усім та всюди, де треба, прикладає свою руку?] В Італії село від села ріжниться о ціле італійське небо. В країні Данте, Рафаеля і Мих. Анджеля стрінете богато околиць, де населеннє не відчуває потреби ані мила, ані виходків. По друге — на Заході кождий народ живе здавна своїм життєм, ніким не спинюваний, не гноблений

роти воєнні: гром. Чернева з кол. 300; з наг. вінч. В. Микити з І. Повх 1440; Марія Рожицька з кол. в Дидьовій 200; Теодор Котис, Вислік 1000; **На оиріт. захист:** Антін Кукура, Заршин 1000; Шкіль. дітвора, Рибно 700; **На вдови сир. по свящ.** о. Вас. Дуда, Лецівка 500; Прокіп Обшанський, Гута стара 500; о. Іван Заяць, Тулиголови 1000; **На сироту по свящ.** о. Іван 2000; о. Метелля, Люблинець 1000; о. Малецький П., Ріпчиці 500; о. Зенон Флюнт. Граб 1000; о. І. Скварко 1000; Стефан Савула, Ліско 600; о. А. Добрянський, Бучач 1000; Марія Підляшецька, Увисла 1000; В. Пясецька, Стефанкова 500; **На рем. бурсу:** Гром. Буців, з кол. 500; **На інвалід:** гром. Чернева, з кол. 2000; гром. Буців з кол. 1000; Рожицька з кол. в Дидьовій 200; з кол. в Волосткові 300. **На Ак. мол.** Чернева з кол. 5000; гром. Буців з кол. 1000; чит. Просв. Яксманиці 707; зб. на весілю А. Радя в Коровниках 1745; Вас. Микита і Ілька Повх 1500; Тишинська Евст. 700; кол. з Дидьової 100; Драм. кружок жін. гім. Перемишль 2000.

„Молода Громада“ безпартійний двотижневник почне появлятися в Коломиї з днем 15 го квітня с. р. Квартальна передплата: Мп. 200. Адреса ред. і адмін.: Коломия в. Шевченка ч. 5 с. Сподіємося, що ціла укр. молодь без ріжниці політ. переконань і стану, як також ті із старшого громадянства, що їм дорога укр. молодь, і занимаються її справами, підпиратимуть горячо морально і матеріяльно сей одинокий часопис молоді.

Нові книжки.

Микола Голубець: Начерк історії українського мистецтва. Частина 1. Львів 1922. Накл. ф. „Учітеся“ ч. 4. Ст. VIII + 262. 16°.

М. Капустянський: Похід українських армій на Київ-Одессу в 1919 р. Часть І. і ІІ. Львів. 1921. Ст. 88. 8°

“Митуса“. Література й мистецтво. Січень 1922 Львів.

„Митуса“ За лютень. Львів 1922.

„Поступ“ студентський вісник Січень, лютень 1922. ч. 1-2.

Володимир Радзикевич. — Короткий курс історії укр. письменства. — Львів 1922. Ст. 181. 8°. Знаменитий підручник для молодіжи середних шкіл і для вчителів, що приготовляються до виділового іспиту.

„Vivat Academia“! Однодніввка. Берлін. 18. січня 1922 р. (В укр. і нім. мові).

Микола Ваврисевич: „Лісова казка“. Сценка на 1 дію для діточого театру. Муз. М. Гайворонського Ст. 20. 16°.

Ґрація Товпліс: — „Дарунки Русалок“ — Сценічна фантазія для дітей у 2 діях. З анґл. переклав М. Л. Ст. 19. 16°.

Юра Шкрумеляк: „Поїзд мерців“. Картини жертв і трудів. Львів-Київ. Накл. Вид-ва „Червона Калина“. 1922. Ст. 96. 16°.

Наш Шлях. Штомесячнік Беларускага студэнцтва. Сакавік 1922 г. ч. 1. Вільня.

Др. Станислав Людкевич: „Загальні основи музики.“ (Теорія музики) Коломия 1921. Загал. Книгозбірня ч. 9. Ст. 132 + 4. 16°.

Степан Рудницький: Україна наш рідний край (2 вид.) Львів 1921. Накл. ж. „Учітеся“ ч. 4. Ст. 128, 16° з 16 іл. і етноґр. мапою).

†

СТЕФУНЯ

найдорозша донечка о. Івана і Анни Сендзік, померла 4. IV. с. р. в Стібні, проживши 8 літ В.І.П.

НАДІСЛАНЕ.

XII. Звичайні Загальні Збори Міщанського ремісничо-промислового Союза Кредитового

стоваришення зареєстрованого з обмеженою порукою у Львові відбудуться в неділю, дня **14. мая** 1922. о год. 12-тій в полудне в власнім льокалю при ул. Руській ч. 3/І. з слідуючим порядком нарад: 1) Відчитаннє протоколу з поперед. З. Зборів; 2) Адміністраційний і рахунковий звіт Дирекції і білянс за р. 1921; 3) Звіт Ревізійної Комісії Ради з внеском на затвердженнє білянсу і уділеннє абсолюторії Надзірній Раді і Дирекції Товариства; 4) Розділ чистого зиску; 5) Вибір 3 членів Надзірної Ради і 2ох заступників; 6) Внески і запити. Замкненнє рахункове і білянс за р. 1921. виложені в канцелярії Товариства для перегляду членів що дня в годинах урядових від 9—1. Львів, дня 1. квітня 1922. *Микола Заячківський,* предс. Ради *Мих. Галібей,* секретар. 261—1—3

Загальні Збори

товариства Народний Дім стов. зар. з обм. порукою **в Перемишлі** відбудуться дня **27.** квітня о 5. зглядно 6. год. пополудни в комнатах „Віри“ з слідуючим денним порядком: 1. Відчитаннє протоколу з послідних Загальних Зборів; 2. Звіт Дирекції і білянс за р. 1921; 3. Відчитаннє звіту з ревізії стоваришення з рамени Кр. Союза Ревізійного; 4. Звіт з Ревізійної Комісії і уділеннє абсолюторії; 5. Вибір 2 членів Надзірної Ради і 1 заступника, 6. Затвердженнє 1 члена Дирекції і 1. заступника; 7. Вибір 3 членів Ревізійної Комісії; 8. Зміна статуту. На случай неприсутности приписаного числа членів о 5. год. відбудуться Збори тогож дня о 6. год. важні без огляду на число присутних членів. За Надзірну Раду: *о. Александер Зубрицкий* предсідатель; *о. Михайло Комарницький* секретар. 262—1

Кооперативзм і Шан. громадянству добромильського повіта до відома. З огляду на се, що так кооперативи, як і Шан. Громадяне є в блуді, бутьтоби склеп Спілки господ.-молочар. „Надія“ в Добромилі находиться дальше в льокалю напроти церкви, заявляємо, що склеп сей є чисто приватний і нічо спільного з ним не маємо. Склеп Спілки господ. молочар. „Надія“ перенесено на вул. Торгову (стара торговиця). Просимо длятого Всеч. Отців парохів і свідомих громадян повідомити селян о перенесення нашого одинокого коопер. склепу в Добромилі в друге місце, де можна набути товарі ріжного рода по конкуренційних цінах. — Кооперативи мають опуст при більших замовленнях.

Попираймо кооперативи і тільки в них купуймо, бо в кооперативі наша будучність.

Дирекція. (273-1).

Відновляється видання пасішницького часопису

„Українське Пасішництво“, VII. р. видання.

що-місячний, ілюстрований часопис поступового пасішництва під редакцією Евгена Архипенка. Часопис поміщає: Новинки, статті практичного змісту, наукові статті, з пасішницької кооперації, з діяльности пасішницьких товариств, закони, розпорядки, що доторкають пасішництва, вістки з пасік, огляд пасішницьких часописів і книжок, відповіди на запитання ітд. Кождий передплатник має право умістити безплатно раз свою оповістку в 150 літер. Передплата на рік, з портом 2200 м. ½ р. 1100 м. Адрес: Львів, Валова ул. ч. 23. Ред. Українське Пасішництво. (267-1)

Українська спілка бухгальтерів та рахівників звертається з проханням до всіх підприємств о приміщення її членів на ріжні посади. З пропозиціями звертатися на адресу: *Тарнів вул. Качковського 2. Захарченко.* 242—2—2

свобідний! А в нас?... Чи може в тюрмі розвинутися культура? Чи не стоїть душпастир в громаді часто сам оден проти ворожої навали зі всіх боків обтяжений працею на всіх ділянках, а до того часто й без підпори зі сторони тих, куди з надіями зверталися його очі? Бо коли під скрутну хвилю владика кидає і клир і стадо, втікає з епархії у затишне місце, а потім каже: „Я віддав епархію під опіку Преч. Діви, а сам пішов скитатися“ — то, очевидно, священик не може назвати того висказу по імени, але може сказати одно: Такий висказ зробить в душах вірних більше спустошення, ніж усі безглузді напади на релігію зі сторони свіцьких „масонів.“ Та помимо усіх труднощів і в нас є поважні сліди праці, і в нас село від села відбігло о ціле галицьке небо. Та з вікна цього не видно. Жонатий священик не є преці́нь ані епископом, ані крилошанином, ані ректором семінара, ані навіть професором теольоґії, де мігби розвинути свої спосібности й виявити світови свою цінність. Ті всі передові становища він полишає целєбсам, а сам в глухім куті стає скромно до найтяжшої і найневдячнійшої роботи: до обтесування колоди з першої тріски. І там загляньте без упередження, а найдете чимало велитів духа, від молодика до старця, які, овіяні безмежною любовю Бога і людей, простують правді путі та Сизифовим трудом двигають народ на вижини релігійно-морального розвою. Тут допись Др. І. Л. заносить таки трохи претенсіональністю, мовляв: Немає священиків, як ми, целєбси. Оправдує його хіба вік. Маймо надію, що прийде час, коли поважаний дописувач вдариться в груди й скаже: Боже, гріх юности моєя не помяни!

Прикро вражає, що оборонці насильства над совістю не виявляють доброї волі. Навіть в Римі знають деякі згляди, бо коли пок. о. Роман Залігач заявив настоятелям колеґії, що йому сповідник радить женитися, то його відпустили до краю „со миром.“ А Станиславів безглядний — хоч і тут не бракує людей, що у них колись живійше билося серце, і висвятилися в целібаті тільки в наслідок дізнаної відмови, *„на злість дівці.“* В ч. 5. „Укр. Голос.“ так плястично вивів безрадність целєбса, чи вдівця на селі і такий зразковий приклад дав із Серафинець к. Городенки, а Др. І. Л. зводить то до „одного випадку з життя сентиментального старика.“ Чи так ведеться поважну полєміку? Чи є хоч оден деканат в Галичині, де хоч оден вдовець не бувби живим запереченнєм вдовичого раю і не вичув у душі, що смерть подруги підтяла йому крила до лету? Всі бачили, як пок. еп. Пелеш писав свою історію унії, але чи бачили тоже, як він плакав? Відси й захід допровадив до безженства, але не допровадив до безжіноцтва. І скрізь побачите там то старшу то молодшу „паню дому,“ яка під неприсутність пароха отворить вам двері й попросить до гостинної; і коли ви з'орієнтувалися й не вистрашили її нечемністю, то радо вдасться в розмову, і тоді переконаєтеся, що вона там чимось більше ніж наймичкою. Живий ще впрочім, здається, оден свідок як польський делєґат на львівський синод в 1891 р. о. Чяска, подразнений протестом депутації синодального клиру проти целібату, кинув небачно слова: „Дурню, за одну мати-меш тисяч!“ Та на цю пословицю західної культури ми до тепер якось не ласі.

І рахунок заводить. Коли хто каже, що в скрутних нинішних часах безженний лекше приміститься й лекше вижиє, то він в блуді. Зруйновані парохії — стан переходовий. Впрочім до них вистарчить тих священиків, що самі, добровільно возьмуть на себе іго безженства. Твердження Др. І. Л., що, нібито, народ домагаєтася безженних священиків, це є маленьке засипування очей піском; а посудження клира о це, що він виступає проти целібату „лише зі зглядів приватної натури,“ просто негідність, яку шановний професор мав певно в запасі для питомців станиславівського семінара, а лишень припадково зрадився з нею в часописі. Безженних домагаються подекуди або поважні громадяне з браку приміщення, або очайдухи, яких в нинішнім селі не купити. Та це не народ. З браку приміщення домагалися і в давнину безженних сотрудників ті парохи, що бажали притулити молодого брата в своїй хаті, хоч самі були противниками безженства. — А так само ошибається гірко і той, хто думає, що безженний меншим коштом удержить дім. *Пані целєбсова — то коштовна річ!* А коли в неї будуть ще й діти, з якими треба критися, тоді ніяка парохія не вистарчить. Тільки одна сердечна подруга священика — і жадна інша на світі! — попристане на малім, і своїм трудом виживить цілу родину та виховає діти. Вміли-ж і учасники львівського синода числити та дивитися на світ, а живі ще свідки, як вони рішучо протестували навіть проти добавки, щоб епископи *впливали* на богословів в напрямі безженства. Що цей додаточок таки появився в печатаних ухвалах, то сталося це завдяки Римови на основі його привілею про синоди провінціяльні (Dr. S. Aichner Compendium j. ec. § 132, 2, e.). А що той привілей опертий на конституції папи Сикста V. з р. 1587, отже з передберестейської доби і на нас не міг розтягатися, то булоби ще річю каноністів усталити, чи і „поправка“ синодальних ухвал в напрямі „впливання“, у виду запорук з 1596. року, не є безпредметовою і необовязуючою. В кождім разі навіть на *впливання* не згодився наш клир, який лиш *сам оден має право* зректися привілею женитьби. Клонимо голову перед евангельськими чеснотами, з окрема перед чеснотою дівства. Але хай те дівство буде вислідом власної, непримушеної, навіть — щоб сказати правничим висловом — в стан неодоління невведеної волі. (д. б.)

о. Теодор Савойка.

За редакцію відвічає: Др. Володимир Загайкевич. З друкарні Кнолера і Сина в Перемишлі.